

לילה אחד עזבת

עיונים וביאורים בפרשת השבוע

גליון תקנ"ג
ערש"ק פרשת קורח ה'תשע"ו

בני קורח - מתי חזרו מן הגיהנם?

לחת את ראשית היום לה'

באיסור תרומה מן הרעה על היפה

בין קורח לאון בן פלתי

פתח דבר



בעזרה"ת.

לקראת שבת קודש פרשת קרח, הננו מתכבדים להגיש לקהל שוחרי התורה ולומדי, את קונטרס 'לקראת שבת' (גליון תקנ"ג), והוא אוצר בלום בעניני הפרשה מתוך רבבות חידושים וביאורים שבתורת נשיא ישראל ומנהיגו, כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

וזאת למודעי, שבדרך כלל לא הובאו הביאורים כפי שנאמרו, ואף עובדו מחדש ונערכו ע"י חבר מערכת, ולפעמים בעת העיבוד הושמט ריבוי השקו"ט בפרטי הענינים והרחבתם עם המקורות כפי שהם מופיעים במקורם [ובפרט במדור "חידושי סוגיות", שמופיעים כאן רק עיקרי הדברים], ויש להיפך, אשר הביאורים נאמרו בקיצור וכאן הורחבו ונתבארו יותר ע"פ המבואר במקומות אחרים בתורת רבינו. ופשוט שמעומק המושג וקוצר דעת העורכים יתכן שימצאו טעויות וכיו"ב, והם על אחריות המערכת בלבד, ושגיאות מי יבין.

ועל כן פשוט שמי שבידו הערה או שמתקשה בהבנת הביאורים, מוטב שיעיין במקורי הדברים (כפי שנסמנו על-אתר או בתוכן העניינים), וימצא טוב, ויוכל לעמוד בעצמו על אמיתת הדברים.



ויה"ר שנזכה לקיום היעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה'", ונזכה לשמוע תורה חדשה, תורה חדשה מאתי תצא, עוד בשנה זו, שמיוחדת בזה שנצטוונו בה "הקהל את העם האנשים הנשים והטף למען ישמעו ולמען ילמדו ויראו את ה' אלוקים, ושמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת", במהרה בימינו ותיכף ומיד ממש.

בברכת שבתא טבא,

מכון אור החסידות

קובץ זה יוצא לאור לזכות
הני לומדי ותמכי אורייתא, רודפי צדקה וחסד,
ראשונים לכל דבר שבקדושה
ה"ה האחים החשובים
הרב החסיד ר' ישראל אפרים מנשה
והרב החסיד ר' יוסף משה
וכל בני משפחתם שיחיו
ולזכות אביהם ה"ה הרב החסיד
ר' מאיר שי'
זאיאנץ
ס. פאולו ברזיל
יהי רצון שיתברכו בכל מילי דמיטב מנפש ועד בשר,
ובהצלחה רבה ומופלגה בכל אשר יפנו, תמיד כל הימים



מכון אור החסידות	Or Hachasidus
סניף ארץ הקודש	Head Office
ת.ד. 2033	1469 President St. #BSMT
כפר חב"ד 6084000	Brooklyn, NY 11213
03-738-3734	United States
Likras@likras.org	(718) 534-8673

צוות העריכה וההגהה: הרב לוי יצחק ברוק, הרב משה גורארי,
הרב מנחם מענדל זרוקמן, הרב צבי הירש זלמנוב, הרב שלום חריטונוב, הרב מנחם
טייטלבוים, הרב אברהם מן, הרב יצחק נוב, הרב מנחם מענדל רייצס, הרב אליהו שוויכה

תוכן העניינים



ה. מקרא אני דורש

בני קורח - מתי חזרו מן הגיהנום?

אם חזרו בני קורח בתשובה, מדוע נענשו? / מדוע לא נאמר "ובני קורח לא מתו" בפרשתנו? / מה פשר עונש כזה להיות בגיהנום במקום גבוה? / ביאור אופן תשובת בני קורח ולפי זה גם עונשם

(עי' לקוטי שיחות ח"ג עמ' 170 ואילך)

ח. פנינים ☞ עיונים וביאורים קצרים

ט. יינה של תורה

ל'תת את "ראשית" היום ל'ה'

מתנות כהונה - ליתן להשי"ת המובחר שבכל ענייניו / הזמן המשובח יותר שבמשך היום - לעבודת ה' בלבד / טענת קורח - יהודי הוא קדוש ואין לו צורך להתעלות / הדרך לצאת מ"שאל תחתית"

(עי' לקוטי שיחות ח"ב עמ' 326 ואילך)

יג. פנינים ☞ דרוש ואגדה

יד. חידושי סוגיות

חילוק הש"ס והספרי באיסור תרומה מן הרעה על היפה

יפלפל בשיטת הש"ס אי תרומה מן הרעה על הרעה שפיר דמי, וסיק דיש כאן פלוגתא יסודית בין הספרי לש"ס / יוסיף לבאר עפ"ז שיטות הרמב"ן והרמב"ם בזה

(עי' לקוטי שיחות ח"ג עמ' 120 ואילך)

יח. תורת חיים

"חכמת נשים בנתה ביתה"

יט. מעשה רב

מלאך מיכאל זורק את הסוכריות

כ. דרכי החסידות

דקדוק - בעבודת ה'

לקראת שבת

כא

לחדרו והורה לי להתפלל בפניו בסידור "תורה אור", ובחן אותי בקריאת ופירוש המלות, ואבי לא היה שבע רצון, בעיקר בענין הדקדוק, כמו התנועות מלעיל ומלרע, דגש ורפה. שכר אז אבי עבורי את ר' יצחק גרשון, והי' לומד איתי פעמיים בשבוע פירוש המלות ודקדוק. פירוש המלות למדתי במשך שבועיים וידעתי היטב. אך בדקדוק לא היתה לי כל פעולה. למדתי בלילה ולמחרת כאילו לא היה. במיוחד היה זה לגבי הענין של מלעיל ומלרע, דגש ורפה.

פעם למדתי עם ר' יצחק גרשון דקדוק והוא שבע רצון ממני מאוד, אך אני לעצמי ידעתי שהדברים רק מרחפים בי. נכנסתי אל אבי וסיפרתי לו הכל, פרצתי בבכי והייתי מוכן לקבל מוסר מאבי. אך אבי לקח את הדבר באופן אחר, והתחיל לפרש לי:

"מלעיל' מלרע' הם 'שמים' ו'ארץ'. 'מלעיל' - תורה ומצוות. מצוות עשה ומצוות לא תעשה. 'מלרע' - דברי הרשות. ב'מלעיל' צריך להיות דגוש, בחוזק, כל דגש הוא אות כפולה, ובשנים חזק יותר. ב'מלרע' צריך להיות רפה, למרות שהם הרי דברים המותרים, אך אין הם מחוייבים ועליהם להיות בחלישות, רק מה שמוכרח לו ולא יותר."

אה! כשילד שומע כך מאביו, הרי זה הוראת חינוך מושרשת לדורי דורות.

(תרגום מספר השיחות תשי"א עמ' 33 ואילך - ספר השיחות המתורגם תשי"א עמ' כו)



דרכי החסידות

שיחות ומכתבים בענייני עבודת ה'
מכ"ק אדמו"ר מוהריי"צ מליובאוויטש זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע



דקדוק – בעבודת ה'

"ה'מלרע' צריך להיות רפה, למרות שהם הרי דברים המותרים, אך אין הם מחוייבים ועליהם להיות בחלישות, רק מה שמוכרח ולא יותר"

בין שין לשין

כשהייתי בן ארבע שנים, שאלתי את אבי:

מדוע ברא הקב"ה באדם שתי עיניים ופה אחד, ואף אחד?

שאל אותי אבי: היודע אתה אלף-בית?

הן – עניתי.

ושוב שאלני אבי: היודע אתה כי ישנה שין ימנית ושין שמאלית, ומה ההבדל ביניהן?
ועניתי לו: בשין ימנית הנקודה היא מצד ימין ובשין שמאלית הנקודה בצד שמאל.

אמר לי אבי:

ישנם דברים שצריך להסתכל עליהם בעין הימנית, וישנם דברים שצריך להביט עליהם בעין השמאלית. בסידור ועל יהודי יש להסתכל בעין הימנית, ועל סוכרי' וצעצוע יש להביט בעין השמאלית.

מאז הושרש אצלי אשר על יהודי, יהיה מי שיהיה, צריכים להסתכל בעין יפה.

(תרגום מספר השיחות תרצ"א עמ' 158 – לקוטי דבורים המתורגם ח"ה עמ' 1010)

אה! כשילד שומע כך מאביו, הרי זה הוראת חינוך מושרשת לדורי דורות

בשנת תרמ"ט הדפיסו את הסידור "תורה אור". אז קרא לי הוד כ"ק אדמו"ר הרה"ק

מקרא אני דורש

ביאורים ופירושים בפשוטו של מקרא



בני קורח – מתי חזרו מן הגיהנום?

אם חזרו בני קורח בתשובה, מדוע נענשו? / מדוע לא נאמר "ובני קורח לא מתו" בפרשתנו? / מה פשר עונש כזה להיות בגיהנום במקום גבוה? / ביאור אופן תשובת בני קורח ולפי זה גם עונשם

א. בפרשתנו מספרת התורה על עונשם של קרח ועדתו (טז, לב-ג): "ותפתח הארץ את פיה ותבלע אותם ואת בתיהם ואת כל האדם אשר לקרח ואת כל הרכוש. וירדו הם וכל אשר להם חיים שאולה ותכס עליהם הארץ ויאבדו מתוך הקהל".

ויש לדקדק בלשון: מדוע לא הסתפקה התורה באומרה "ויאבדו" או: "ויאבדו מן הארץ" וכדומה – אלא הוסיפה והדגישה "ויאבדו מתוך הקהל"?

ב. ויש לומר בזה, ובהקדים:

הנה ידועה הסתירה בענין משפחת קרח. שכאן מפורש שהארץ בלעה "את כל האדם אשר לקרח", ובפשטות הרי הכוונה היא בעיקר לבניו של קרח וואמנם, במפרשים פירשו באופנים אחרים (ראה רמב"ן וספורנו); אבל בדרך הפשט, מסתבר שהפירוש כפשוטו, שנכללים בזה בניו של קרח];

אולם לאידך גיסא, הרי בפרשתנו גופא מפרש רש"י (טז, ז) שמבני קרח יצאו עשרים וארבע משמרות של לויים ששרו על הדוכן בבית המקדש. ואף שמואל הנביא – השקול כמשה ואהרן – הי' ממשפחת קרח.

ופתרון הסתירה מפורש בפרשת פינחס (כו, יא), שם נאמר: "ובני קרח לא מתו".
ופירש רש"י: "הם היו בעצה תחילה, ובשעת המחלוקת הרהרו תשובה בלבם. לפיכך
נתבצר להם מקום גבוה בגיהנום וישבו שם". ובפירושו לתהלים (מב, א) כתב רש"י: "בני
קרח - אסיר ואלקנה ואביאסף הם היו תחילה בעצת אביהם. ובשעת המחלוקת פרשו,
וכשנבלעו כל סביבותם ופתחה הארץ פי, נשאר מקומם בתוך פי הארץ, כענין שנאמר:
ובני קרח לא מתו, ושם אמרו שירה ושם יסדו המזמורים הללו. ועלו משם, ושרתה
עליהם רוח הקודש".

ולכאורה צריך ביאור בטעמא דמילתא, שבפשטות נראה כסתירה מיני' ובי': אם אכן
חזרו בני קרח בתשובה - למה בכלל נבלעו באדמה? ואם הם לא חזרו בתשובה - מדוע
לא מתו ככל עדת קרח, אלא נשארו חיים?

ובכלל, מה ענין עונש "מוזר" זה, שמחד גיסא הם נבלעו באדמה והגיעו לגיהנום
- ומצד שני הם קיבלו בתוך הגיהנום גופא "מקום גבוה" שבו ישבו ואמרו שירה עד
יצאתם?!

ג. ויש לבאר, שבני קרח אמנם חזרו בתשובה, אבל הם לא הראו זאת בגלוי ותשובתם
לא נודעה לאיש, ורק בליבם הם הרהרו בתשובה - וכדיוק לשון רש"י בפ' פינחס:
"הרהרו תשובה בלבם" - ואילו כלפי חוץ הי' נראה שהם עדיין ממשיכים במחלוקת
ועומדים בדעתם הראשונה נגד משה ואהרן.

כיון שכן, הרי זו מדה כנגד מדה:

כיון שלעניי הרואים נראה הי' שהם עדיין חלק מהמחלוקת - לכן נענשו בכליעה
לעניי כל בני ישראל, כשאר עדת קרח שנבלעו באדמה; אולם כיון שבאמת הם כבר
הרהרו תשובה בליבם, בסתר, לכן בתוך הגיהנום עצמו "נתבצר להם מקום גבוה וישבו
שם".

הווי אומר: כמו שהנהגתם היתה באופן של דבר והיפוכו, שבפועל ובגלוי לא הי'
ניכר שפירשו מהמחלוקת אלא שבסתר מהשבתם והרהורם נבדלו משאר עדת קרח - כך
גם עונשם הי' במדה זו, שראו כל ישראל שנענשו בדומה לקרח ועדתו שכמוהם נבלעו
באדמה, אלא ששם - באופן מובצע בארץ - נבדלו מן השאר למעליותא.

ד. ומעתה יתבאר היטב לשון הכתוב בפרשתנו - "ויאבדו מתוך הקהל":

כי אכן, בסתר לבם ובמחשבתם חזרו בני קרח בתשובה, כך שלא היתה סיבה לאבד
אותם לגמרי; אולם כיון שכלפי חוץ הם לא הראו זאת, וקהל בני ישראל שהי' שם
וראה את המאורע חשב שהם עדיין ממשיכים במחלוקתם - לכן הקב"ה איבד אותם
מתוך אותו קהל דוקא, אותו קהל שראה אותם במחלוקתם, והי' הכרח להראות כיצד
הם מקבלים את עונשם.

אשתו של קרח, לעומתה, סייעה, ע"י דיבורי' והנהגתה, לשקיעתו של בעלה, ולשקיעת
כל עדתו. במקום להיות עקרת הבית, יסוד הבית, היא היתה עוקרת הבית, שעקרה וקרעה
את הבית.

בגמרא (סנהדרין קט, ב) ובמדרשים מסופר הדבר בפרטיות.

כל זה מוכרח להביא כל אחד מאתנו, שוב ושוב, להתעמקות באחריות העצומה של
אשה, ובתפקיד החשוב ביותר שיש לה בהנהגה הטובה של בעלה ומשפחתה.

כפי ששלמה המלך אומר (משלי יד, א): חכמת נשים - הנהגה חכמה של נשים - בנתה
ביתה - בונה את ההנהגה הטובה של ביתה; ובמקרה הפוך, הרי זה, ר"ל, כפי שנאמר
על כך בהמשך הפסוק.

בברכה לכל אחת מכן, ובאיחולי הצלחה בעבודתכן ובענינים הפרטיים שלכן.

(תרגום מאגרות קודש ח"ז עמ' ש ואילך - אגרות קודש מתורגמות ח"ב עמ' 40 ואילך)



מלאך מיכאל זורק את הסוכריות

סיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר:

כשהתחיל אביו כ"ק אדמו"ר הרשב"ב נ"ע ללמוד בחדר,
הי' זקנו הצמח צדק עדיין בחיים, וכשנכנס לחדר זרק
עליו הצמח צדק סוכריות, ואמר שמלאך מיכאל זורקם.

והדברים נתקבלו בליבו של הילד עד שלא רצה לאוכלם לגודל היוקר שלהם. ורק
כשהגיע ערב פסח ובדקו את כיסי הבגדים, מצאו אותם ושאלו הצ"צ היכן הסוכריות,
ואז הוכרח לאוכלם (ספר השיחות תש"א ע' 30)

בסיפור זה אין הכוונה שאומרים לילד שמלאך מיכאל זורק את זה ובאמת זה לא כך,
אלא באמת מלאך מיכאל, שהוא כותב זכויותיהם של ישראל, זורק את הסוכריות, והאב
והמלמד הם נציגיו של מלאך מיכאל.

והסיבה שאומרים זאת דוקא לילד קטן אינו משום שהענין אינו אמיתי, אלא מכיון
שהאב לא יוקלט אצלו שהמלאך זורק את זה כי הוא רואה שהוא הזורק, אבל אצל הילד
שעדיין אין אצלו חילוקים בין מלאך לאדם, אצלו יכול הענין להתקבל.

(נ"פ שיחות קודש תשל"ד ח"ב עמ' 291)

ומעתה תתיישוב קושיא נוספת: מדוע מודיע הכתוב את זה ש"בני קרח לא מתו" רק בפרשת פינחס - ולא במקומו גופא, כאן בפרשתנו פרשת קרח?

אלא: מכיון שכנ"ל, עונש בני קרח הי' שנאבדו "מתוך הקהל" ההוא, היינו הקהל שראה את השתתפותם בהמחלוקת ואילו את תשובתם לא ראו (שלכן מן ההכרח שיאבדו מתוך קהל זה); מה שאין כן קהל אחר - שלא היו עדים בדבר - הרי אין סיבה שיאבדו מתוכו,

- הנה זהו הטעם שלא נאמר בפרשתנו ש"בני קרח לא מתו": רק לאחר שהקהל שהי' בזמן מחלוקת קרח כבר לא הי' בעולם - וכפי שפירש רש"י בפרשת חוקת (כ. כב) שאז נעשתה עדה חדשה, ש"לא הי' בהן אחד מאותם שנגזרה גזירה עליהם, שכבר כלו מתי מדבר" - אז היו יכולים לצאת ממקומם, ורק אז נגלה לבני ישראל ש"בני קרח לא מתו" (ולכן נאמר הדבר רק בפרשת פינחס, העוסקת בזמן שכבר כלו מתי מדבר).

ה. מכאן למדים אנו גודל כחה של תשובה - שביכולתה לשנות את האדם מן הקצה אל הקצה:

בני קרח היו בתחילה בדיוטא התחתונה ביותר, הם היו "בעצה תחילה", מראשי המסכסכים נגד משה ואהרן, ביחד עם אביהם קרח, דתן ואבירים;

ואפילו לאחר מכן, הם לא חזרו בתשובה גלוי' וחיצונית הנראית לעין כל - לא הי' להם העוז הנפשי לפרוש באופן גלוי מן המחלוקת, אלא רק הרהרו תשובה בסתר לבם; ומכל מקום, בזכות הרהור תשובה זה, זכו בסופו של דבר להימלט מהשאול, ולומר שירות ותשבחות שנכללו בספר תהלים - ועד להשיר שעליו נאמר (תהלים פז, א): "לבני קרח מזמור שיר יסודתו בהררי קודש".



תורת היים

מכתבי עצות והדרכות בעבודת השי"ת
בחיי היום יום

"חכמת נשים בנתה ביתה"

מה בין קרח לאון בן פלת?

...בהזדמנות זו, רצוני גם להדגיש ולהעיר על הסיפור, המסופר בפרשה שקראו בתורה זה עתה - פרשת קרח, סיפור שצריך לשמש מוסר השכל לכל יהודי בכלל, לנשים בפרט, ובמיוחד לנשים של . . שמהן תובעים רבותינו הקדושים להתנהג לפנים משורת הדין באהבת השם, אהבת התורה ואהבת ישראל, ונותנים להן כוחות על זה.

הסיפור והמוסר השכל הם:

קרח הי' מהמיוחסים הכי גדולים בישראל, צאצא לאחת המשפחות המכובדות ביותר, הי' למדן גדול, מעשירי-תבל הכי גדולים, איש פיקח מאוד, וגם - מקורב למשה רבנו ואהרן הכהן. לעומתו, און בן פלת, אחד מחבורתו, לא מוצאים שהי' מיוחד במשהו: לא בחכמה, לא ביחוס, לא בדברים אחרים.

כיצד הסתדרו חייהם?

בדיוק הפוך מהמצופה.

לקרח הי' סוף אומלל והוא עוד גרר עמו באסון מאות יהודים.

און בן פלת, לעומתו, ניצל עם כל המשפחה. הוא הי' האחד והיחיד שלא סבל, מבין כל אלה שהיו בעדת קרח.

מה היתה הסיבה של סוף רע כזה בלתי צפוי לקרח וסוף טוב כזה לאון בן פלת?

ההשפעה וההנהגה של נשותיהם!

עקרת הבית אמיתית

אשתו של און בן פלת, [אמנם] בשעות האחרונות, אך עם-כל-זאת, הצילה את בעלה ואת כל משפחתם. היא היתה עקרת הבית אמיתית.

מדוע מתו מקטירי הקטורת?

ויחר למשה מאד ויאמר אל ה' אל תפן אל מנחתם

לפי פשוטו הקטורת שהם מקריבים לפניך מחר אל תפן אליהם (טו, פו. רש"י)

הקשו המפרשים (גו"א, הואיל משה. דבק טוב, ועוד), איך סלקא אדעתי של משה שהקטורת שהקריבו רשעים הללו תקובל לרצון לפני הקב"ה, עד שהי צריך לבקש ע"ז מהקב"ה "אל תפן"?

ויש לומר שתירץ רש"י קושיא זו בדיוק לשונו, שכתב "הקטורת שהם מקריבים לפניך מחר אל תפן אליהם" (כהגירסא הנפוצה ברש"י), ולכאורה הול"ל "אל תפן אליהם" שזה מתאים יותר להתחלת דבריו "הקטורת... אל תפן אליהם", ומתאים אף לתוכן הבקשה בכתוב "אל תפן אל מנחתם", שהפני היא אל המנחה ולא אל האנשים המקריבים, אלא שבשינוי זה מתרץ רש"י קושיא הנ"ל.

ביאור הדברים:

לפום ריהטא, מטרת הקטרת הקטורת היתה שעל ידי זה יבורר שאהרן "הוא הקדוש". כי מאחר שיש רק כהן גדול אחד, ורק לו שייכת עבודת הקטורת ולא לאחרים, נמצא שהקטורת של האחרים היא קטורת זרה - וזו שמקטיר קטורת הרי הוא במיתה. ולכן כל המקטירים ימותו, ורק זה ש"יצא חיי" בו בחר ה'. ולפי זה יוצא שעונש המקטירים הוא על זה שהקטירו קטורת זרה.

וזהו שדייק רש"י וכתב "אל תפן אליהם", כי בזה מבאר שבקשת משה הייתה שלא יפן אל האנשים המקריבים, והיינו, שבקשת משה לא היתה ביחס להקטורת - כי אם ביחס להגברא, שביקש שעונשם לא יהי ע"ז שהקטירו אש זרה, אלא "אל תפן (כלל) אליהם", שימותו מחמת פשעם ומרדם הם, ערעורם על שליחותו של משה וכהונתו של אהרן.

ומתורץ בפשטות מה שהוצרך משה לבקש "אל תפן אל מנחתם", כי לא היתה כוונתו שלא יקבל

הקב"ה את הקטורת שלהם, דפשיטא הוא ומאי קמ"ל, אלא שלא יפנה אליהם כלל, ויהי ניכר שמיתתם לא באה על שהקטירו קטורת זרה, אלא כתוצאה מכללות מחלוקתם.

(ע"פ לקוטי שיחות ח"י"ג עמ' 105 ואילך)

למה הוצרך להדגיש "והקרבתם לפני ה'?"

בציווי משה על הקטרת הקטורת של החולקים על אהרן מצינו שציווי זה הי' פעמיים: א. באמירת משה "זאת עשו קחו לכם מחתות גו' ותנו בהן אש ושימו עליהן קטורת לפני ה' מחר גו'". ב. לאחר ש"ויחר למשה מאד ויאמר אל ה' אל תפן אל מנחתם גו'", אמר להם פעם שני "אתה גו' ואהרן גו' וקחו איש מחתתו גו' והקרבתם לפני ה'".

ומצינו שבפעם הא' נאמר רק "ותנו גו' ושימו גו' לפני ה'", אבל בפעם השני נאמר ציווי גם על ההקרבה - "והקרבתם לפני ה'". וגם, בפעם הא' לא נזכר שאהרן נצטוו להקטיר קטורת, משא"כ בפעם הב'.

ויש לומר הביאור בזה:

בפעם הא' אין צורך להדגיש שזוהי עבודת הקטורת, כי פשוט הוא. אך אחרי ש"ויחר למשה מאד ויאמר גו' אל תפן אל מנחתם", קס"ד לומר, שע"י בקשה זו פעל משה שלא תהא נחשבת הקטרתם את הקטורת כלל כמעשה של הקטרה, ולכן הוצרך הכתוב להדגיש שאעפ"כ הי' כאן מעשה של הקטרת קטורת - "והקרבתם לפני ה'". ולכן מפרש בפעם הב' שגם אהרן הקטיר קטורת, שזה מדגיש שזוהו גדר של עבודת הקטורת, השייכת לכהונה.

[ועל כרחנו לפרש שהקטרתם הי' בגדר הקטרת קטורת - כי מפורש אח"כ בפרשה שהמחנות שבהן הקריבו הקטורת נתקדשו, ואת"ל שלא היתה הקטרתם אפילו בגדר קטורת זרה, איך נתקדשו המחנות].

(ע"פ לקוטי שיחות ח"י"ג עמ' 107 ואילך)

לקראת שבת

יז

קאי על האיסור העולה מתוך העשה, לאו הבא מכלל עשה (כהמשך לשונו שמפרט האיסור העולה מזה, "לא מן הרעה על היפה"), אבל אכן החיוב דלכתחילה ולהידור הוא להפריש מן היפה דוקא ולא מן השוה).

ועיי' בסוגיא דתמורה ד"אי לאו דאמר רחמנא ולא תשאו עליו חטא ה"א הכי אמר רחמנא עביד מצוה מן המובחר ואי לא עביד חוטא לא מקרי, קמ"ל (דחוטא הוא). וא"כ י"ל דגם לפי המסקנא דקמ"ל דמקרי חוטא אינו אלא בתורם מן הרע על היפה דאמרה בו תורה נשיאות חטא, ואין לך בו אלא חידושו, משא"כ זה שצריך לתרום מן היפה על הרעה כו' עדיין נשארת הסברא כדקס"ד דהוא רק למצוה מן המובחר.

ויש לומר שהחילוק הנ"ל בין האיסור והחיוב תלוי בלשונו הכתובים, דגבי האיסור נאמר "ולא תשאו עליו חטא בהרימכם את חלבו ממנו", ופשטות הכתוב היינו לומר דאסור שהנשאר ("ממנו") יהי "חלבו" של החלק המופרש, היינו משובח הימנו, ושולל הכתוב מן הרעה על היפה; משא"כ גבי החיוב לתרום מן היפה נאמר גם לעיל בפרשתנו "מכל חלבו" סתם, "כל חלב יצהר גו'", היינו שהתרומה בכלל צ"ל לעולם מן ה"חלב" והמובחר.

וכ"ז הוא שיטת הש"ס, משא"כ לפי הספרי האיסור הוא לא רק לתרום מן הרע על היפה, אלא גם כשאינו מפריש

מ"מ המובחר" הרי הוא "בנשיאות עון". ויש לומר דפלוגתא הש"ס והספרי תלוי בחקירה אם הדין החיובי שכאן לתרום מן היפה הוא מכלל החיוב הכללי דכל חלב לה' (שהוא הידור דלכתחילה בלבד, כלשון הרמב"ם סוף הל' איסורי מזבח) או שיש כאן חיוב מיוחד בתרומה שהעובר עליו הוא בנשיאת חטא (ועיי' בלקו"ש ח"ג קרח ג, דיש לתלות הפלוגתא נמי בחקירה אם חיוב הרמה מן היפה הוא דין בהפרשה או בנתינה, עיי' בארוכה).

והנה שיטת הרמב"ם היא כהספרי, ששינה מלשון המשנה הנ"ל "כל מקום שיש כהן תורם מן היפה", וכתב רפ"ה מהל' תרומות "אין תורמין אלא מן היפה שנאמר בהרימכם את חלבו ממנו", שיש לפרש כוונת הרמב"ם שהחיוב לתרום מן היפה אינו רק הידור מצוה אלא שיש איסור לתרום שלא מן המובחר ("אין תורמין אלא מן היפה"), וכלשון הספרי הנ"ל "שלא יהו תורמים אותו אלא מן המובחר".

ומעתה י"ל שהרמב"ם והרמב"ן לשיטתייהו אולי. דלהרמב"ם דס"ל שהציווי ד"לא תשאו עליו חטא" אינו לאו בפ"ע אלא "שלילת החיוב" (ראה סהמ"צ מ"ע קכט ובמפרשיו), אין חילוק בין החיוב היסודי להרים מן היפה ובין האיסור העולה ממנו, "לא תשאו עליו חטא", ששניהם איירי באותו ענין; משא"כ להרמב"ן, ש"ולא תשאו עליו חטא" הוא לאו בפ"ע, ס"ל שהעשה והלאו איירי בגוונים שונים כנ"ל.



(דנאמר שרק משום חידוש זה נקט בלשון זו כנ"ל). אלא ודאי משמע, דאכן להש"ס האיסור הוא רק מן הרע על היפה, אבל אם הוא מן הרע על הרע שפיר דמי, כנ"ל בארוכה.

ובאמת לכאורה יש לדייק כן מלשון הרמב"ן בהשגותיו לספר המצוות להרמב"ם, שמוסיף במנין מצוות עשה "מצוה ט, שנצטוינו בהפרישנו תרומה שנפריש אותה מן היפה או מן השוה, לא מן הרע על היפה" (ובדומה לזה לשונו בהוספתו במנין ל"ח, מצוה ז).

ובהקדים, דלפום ריהטא יש לפרש, שעיקר כוונת הרמב"ן במ"ש "או מן השוה" היא לומר שהחיוב לתרום מן היפה שולל רק הפרשה מן הרע ממש, אבל מותר להפריש מן הבינוני [ועיי' היטב גבי דין מובחר בקרבנות הנ"ל ברמב"ם]. וכן מפורש בב"מ כב ע"א בסוגיא ד"כלך אצל יפות", ד"סתמי דבעל הבית כי תרום מבינונית הוא תרום", ומדוייק גם כן בלשון הגמ' בתמורה ה ע"א "והרי תרום מן הרעה על היפה דרחמנא אמר מכל חלבו, חלבו אין גירועין לא", שרק "גירועין" אסור.

מיהו אם זהו שנתכוון הרמב"ן צע"ק לשונו "או מן השוה", דלכאורה הו"ל לנקוט כלשון הש"ס "או מן הבינוני". ומסתבר יותר לפרש לשון הרמב"ן "או מן השוה", שכוונתו שלעולם אם התרומה והשיריים הם "בשווה", כלומר מאותו הסוג (ואין נפק"מ אם המדובר ביפים, בינונים או רעים), מותרים לתרום זה על זה כל זמן ששויים בסוגם. כי האיסור הוא רק לתרום "מן הרע על היפה" אבל אם התרומה "שוה", ואפילו שניהם מן הרע,

שפיר דמי (ועיי' ערוך השולחן העתיד הל' תרומות סי' סו).

ויש להוסיף, שגם את"ל שכוונת הרמב"ן ב"או מן השוה" היא רק לומר שמתירים לתרום מן הבינוני, סו"ס ה"ז לכאורה דלא כשיטת הספרי הנ"ל שכל זמן שאינו "מן המובחר" יש כאן נשיאת עון, ודוחק גדול לפרש שכוונת הספרי לשלול רק "רע" ולא בינוני [ואדרכה, פשטות משמעות הספרי היא, דגם כשתרום מן היפה צריך לתרום מן המובחר שביפות גופא, כנ"ל]. וע"פ כהנ"ל י"ל שמקורו של הרמב"ן הוא בלשונות הש"ס הנ"ל, שהאיסור הוא רק לתרום מן הרע על היפה.

ומה שצ"ע מעתה, דא"כ נמצא שיש קצת סתירה בשיטת הש"ס, כי מחד גיסא בכל מקום מדייק הש"ס שהאיסור הוא רק לתרום "מן הרע על היפה", ומשמע דאין איסור מן הרע על הרע, אבל מאידך, כמובא לעיל ממשניות דתרומה דמפורש בש"ס גם שיש חיוב לתרום "מן היפה על הרע", דמשמע – ולא מן הרע על הרע.

ולכך נראה, דשיטת הש"ס היא דיש חילוק בין החיוב לכתחילה לבין האיסור (ולשיטת הרמב"ן יש כאן עשה ול"ת גמורים כנ"ל). דהחיוב לכתחילה ולהידור הוא לתרום מן היפה, וזה כולל אף מה שיש לתרום "מן היפה על הרע" ולא מן הרע על הרע, וכן ביפות גופא – המובחר מן היפות; אבל האיסור כשאנו תרום מן היפה, הוא רק כשתרום מן הרע על היפה, שרק אז הוא ב"נשיאות חטא".

(והרמב"ן בלשונו גבי העשה, שכתב דשפיר מפריש אף "מן השוה", לא קאי בזה על החיוב דלכתחילה ולהידור, אלא

יינה של תורה

ביאורים בעניני הפרשה על דרך החסידות

לתת את "ראשית" היום לה'

מתנות כהונה – ליתן להשי"ת המובחר שבכל עניניו / הזמן המשובח יותר שבמשך היום – לעבודת ה' בלבד / טענת קורח – יהודי הוא קדוש ואין לו צורך להתעלות / הדרך לצאת מ"שאל תחתית"

מחלוקת קורח ועדתו מיוסדת הייתה על טענתו (פרשתנו טז, ג) "מדוע תנשא על קהל ה'", ולאחר שהענישם הקב"ה וירדו חיים שאולה, באה פרשת מתנות כהונה, ד"לפי שבא קרח וערער כנגד אהרן על הכהונה, בא הכתוב ונתן לו כ"ד מתנות כהונה" (יה, ה ואילך. ובפרש"י).

ויש לבאר בדרך הפנימיות היאך ענין זה דמתנות כהונה הוא מענה ותיקון לטענת קרח "מדוע תנשא על קהל ה'", ויתבאר גם כן ענין מתנות כהונה בדרך החסידות, אשר עבודה זו שייכת בכל מקום ובכל זמן.

מתנות כהונה – ליתן להשי"ת המובחר שבכל עניניו

מתנות כהונה מהותן היא שהראשית והמובחר שבכל עניני האדם, הנה "ראשיתם גו' יתנו לה'" (פרשתנו יח, יב). ומכיוון שהכהנים אינם מתעסקים בענינים גשמיים, אלא "אני חלקך ונחלתך" (שם, כ), לכן נחשבת הנתינה לכהן כנתינה להקב"ה, דהכהנים "משלחן גבוה קא זכרו" (ביצה כא, א). ונמצא, שמתנות כהונה ענינן נתינת המובחר להקב"ה.

והנה, גם בזמן הזה ישנו הענין של נתינה לקב"ה, ובכל נתינה כזו יש לראות שתהיה הנתינה מהיפה והמובחר. וכפי שכתב הרמב"ם (סוף הלכות איסורי מזבח) "כל דבר שהוא לשם הא-ל הטוב, שיהיה מן הנאה והטוב: אם בנה בית תפלה – יהיה נאה מבית שיבתו, האכיל רעב – יאכיל מן הטוב והמתוק שבשולחנו, כיסה ערום – יכסה מן היפה

שבכסותו", ומביא לזה סמך מהפסוק – "וכן הוא אומר כל חלב לה".

ומדברי הרמב"ם יש ללמוד בדרך הפנימיות, שנתנית הטוב והמובחר מהנכסים לעבודת השי"ת, היא יסוד בעבודת האדם.

דחפצי האדם נחלקים בכללות לשלשה חלקים: מזון לבוש ובית, והם נרמזים בדברי הרמב"ם: "האכיל רעב" – מזון, "כיסה ערום" – לבוש, ו"בנה בית תפילה" – בית. ובזה מרמז ענין "מתנות כהונה" בעבודת ה' – שכל ענייניו הגשמיים של האדם צריך שישתמש בטוב ומובחר שבהם לענייני קדושה ועבודת ה'.

הזמן המשובח יותר שבמשך היום – לעבודת ה' בלבד

ולא מחפציו הגשמיים בלבד צריך ליתן ה"חלב" שבהם לעבודת ה', אלא גם מהזמן שברשותו צריך שיתן ראשיתו וחלבו להשי"ת.

דכאשר ניעור האדם משנתו, הרי זה הזמן הרגוע ביותר במשך היום כולו, ואם כן יש ליתן "ראשית" זו ו"חלב" משובח זה ל"כהן" – לנפש האלוקית ועבודת ה'.

וכמובא בסה"ק (ספר המאמרים קונטרסים לאדמו"ר מוהרי"צ קכח, א. קסה, א) שהדבר מרומז בכתוב (שלה טו, ח) "ראשית עריסותיכם חלה תרימו תרומה גו'", "דתיכף ומיד בקום האדם מעריסתו, יתנו לה' תרומה", שעליו ליתן זמן זה שמוחו רגוע ונקי משנת הלילה ולהקדישו לעבודת הבורא ית"ש.

דהנה, במשך היום עוסק האדם ב"עובדין דחול" ועמל לפרנסתו, ורק בחלק מהזמן הוא עוסק בלימוד התורה וקיום מצוותיה. אך זאת עליו לידע שמכיוון שהעיקר הוא התורה והתפילה, הרי "כל חלב לה'", וצריך שראשית היום תהיה מוקדשת לעבודתו ית'.

ועל כן, מיד בתחילת היום מתפלל, וממשיך "מבית הכנסת לבית המדרש" (ברכות ומו"ק בסופן) ללמוד תורה, ורק לאחר מכן יכול לאכול פת שחרית ולעסוק בדברי הרשות וצרכי הפרנסה.

והנהגה זו ליתן את ה"חלב" והעיקר שביום השי"ת, נובעת מהנחה והבנה ישרה, אשר גם כשברוב היום עוסק בדברי הרשות, מכל מקום אותו מיעוט זמן שעוסק בעבודת ה' הוא העיקרי, וענייני הרשות הם טפלים לו ותכליתם לאפשר לו לעבוד את ה', וממילא פשוט אשר חלק הזמן הניתן לעבודתו ית' צריך להיות המשובח והמובחר ביותר, שהרי זהו עיקר היום!

והנחה זו נובעת מכך אשר תיכף בקומו משנתו, אומר "מודה אני לפניך וכו'", שבאמירה זו מקבל עליו את עולו של השי"ת להיות כל מעייניו במשך היום לעבדו ית', וממילא ענייני הקדושה הם עיקר היום, ומוקדש להם המובחר והיפה שבשעות היום.

על הרע, ודו"ק היטב, ומשמע לכאורה, שאכן להש"ס האיסור הוא רק "מן הרע על היפה". אבל באמת י"ל דהא שנקט התנא "אבל לא מן הרע על היפה" הוא רק מחמת המשך דבריו, "ואם תרם מן הרע על היפה תרומתו תרומה", ולכן נקט "מן הרע על היפה", להשמיענו חידוש, שגם באופן כזה, שלא רק שלא תרם מן היפה, אלא עוד זאת, שתרם מן הרע על היפה, מ"מ בדיעבד תרומתו תרומה. אבל עדיין י"ל דס"ל להש"ס דלכתחילה אסורים לתרום אפילו מן הרע על הרע.

ומעתה אפ"ל כן גם גבי מימרת הש"ס דלעיל, גבי ולא תשאו עליו חטא, דהא דנקט "תורם מן הרעה על היפה" ולא כלשון הספרי "שהפרשתם אותו שלא מן המובחר", הוא לא משום דפליג על הספרי, אלא נקט כן רק להשמיענו (מלבד עצם הדין שהוא בנשיאות חטא) הדין שמאידך "תרומתו תרומה" בדיעבד אף שעבר על איסור, ובפרט זה יש חידוש יותר בתורם מן הרע על היפה; משא"כ הספרי שבא להשמיענו רק עצם הדין שהוא "בנשיאות עון", סתם וכתב "שלא מן המובחר", שזהו החידוש, דאפילו אם רק לא הפריש מן המובחר, יש עליו נשיאות עון.

איברא דמאידך דוחק לפרש כן שיטת הש"ס, כי בכ"מ שמצינו במשנה ובגמ' את האיסור שלא יתרום מן הרע, נאמר האיסור בלשון "לא מן הרע על היפה" או בלשון לא ממין פלוני (שהוא רע) על מין פלוני (שהוא טוב), עיי' משניות דתרומות פ"ב מ"ה ואילך ובתוספתא שם פ"ד ובמנחות נה ע"א ועוד. והרי בכל מקומות אלה לא נזכר כלל הדין שבדיעבד תרומתו תרומה

ולפי החילוק דלעיל עולה יפה, די"ל שבש"ס שגדר האיסור הוא רק בהפרשה מסוג רע על סוג טוב, ההדגשה היא על צד השליטה, שלא יתרום מסוג פחות מן הסוג שעליו מפריש, ובזה נוגע רק טיב סוג התבואה והפירות, וזהו לשון "רעה" ו"יפה" שהם שני סוגי פירות, והתורה באה לומר רק דכשמפריש על סוג יפה אין לו להפריש מסוג פירות הנקראות "רעה", אבל אם מפריש מסוג הנקרא "יפה" שפיר דמי אף אם אינה הכי משובחת בתוך סוג התבואה היפה שיש לו; משא"כ להספרי, דעיקרו של הדין הוא ששעו"ם צ"ל מן המובחר, י"ל דיש דין חיובי להשתדל לעולם לחפש הכי מובחר מבין כל מה שלפניו (עיי' ברמב"ם ריש הל' איסורי מזבח ושם ריש פ"ז גבי דין "מובחר" בקרבנות).

אולם, לכאורה עדיין יל"ע בזה אם נוכל לפרש דהש"ס פליג על הספרי וס"ל דאיי"צ להשתדל להפריש מן המובחר שבין היפות, שהרי שנינו בפירוש בתרומות פ"ב מ"ד "כל מקום שיש כהן תורם מן היפה", ועכצ"ל שגם לשיטת הש"ס החיוב ד"בהרימכם את חלבו ממנו" אינו רק איסור לתרום מן הרעה על היפה, אלא דין חיובי לתרום "מן היפה" ממש.

וכן שנינו שם מ"ו "וכל שאינו כלאים בחברו תרום מן היפה על הרע", הרי להדיא שהחיוב לתרום "מן היפה" פירושו גם "מן היפה על הרע", ודלא כנ"ל שלהש"ס תורמין מן הרע על הרע. איברא דבמשנה שם ממשיך "תורם מן היפה על הרע) אבל לא מן הרע על היפה", וע"פ הנ"ל הו"ל להתנא לומר רק התיבות "אבל לא מן הרע" שאז ה"ז כולל גם לא מן הרע

טענת קורח – יהודי הוא קדוש ואין לו צורך להתעלות

והנה, קורח חלק על הנחה זו – שהעיקר הם ענייני קדושה, ועל כן יש להקדיש את עיקר היום והכוחות להקב"ה. וזהו הביאור הפנימי בטענתו "כי כל העדה כולם קדושים . . ומדוע תתנשאו":

מכיוון שבכל איש ישראל ישנה נשמה אלוקית ו"כולם קדושים", אין צורך "להתנשא" – להתעלות ולהתקרב עוד להשי"ת, שהרי בקרבו שוכן "חלק אלוקה ממעל ממש"!

וכפי שאמר רז"ל "אכל בי עשרה שכינתא שריא" (סנהדרין לט, א), שהוא לפי שנתקבצו עשר נשמות אלוקיות, ואין הדבר תלוי כלל בדרגתם ובמצבם בעבודת ה' (ראה תניא אגה"ק סכ"ג).

ובפרט מי שזכה ולמד תורת ה', טוען קרח, שהתורה היא "מגנא ומצלא" (סוטה כא, א), ועל כן אף אם לא יתאמץ להתקדם בעבודת ה', ואפילו אם ישל ח"ו, מכל מקום התורה מצילתו בכל מקום שבו יהיה, ש"עבירה מכבה מצוה", אבל "אין עבירה מכבה תורה" (סם), ואם כן טענת קורח היא שכל יהודי, ומכל שכן מי שלמד תורה, אין לו חובה להתעלות בעבודת ה', ו"מדוע תתנשאו" – מדוע עליכם להתעלות בעבודתו ית'?

ונמצא שטענת קורח היתה כנגד "מתנות כהונה", דלשיטתו אין אדם צריך ליתן עיקר זמנו לעבודת הבורא – ל"כהן", דהלא "כל העדה כולם קדושים" כבר מצד עצמם, ואין צורך להתעלות עוד, "ומדוע תתנשאו"?

[והמענה לטענתו רמז ב"טלית שכולה תכלת חייבת בציצית", ו"בית מלא ספרים חייב במוזוה", כפי שנתבאר בארוכה במקור הדברים, עיי' שם].

הדרך לצאת מ"שאל תחתית"

עונשו של קורח היה ש"וירדו חיים שאולה", ואיתא על זה בשה"ק: "וירדו חיים שאולה – שגם בשאל חושבים שהם חיים" (ספר "היום יום" כו סיון).

ופירוש הדבר: אפשר שהאדם נמצא ב"שאל" וחושב אשר הוא "חיי", דגם בהיותו בשפל המצב בשאל תחתית מחמת מעשיו והנהגתו, מכל מקום מרגיש אשר מכיוון שיש בו נשמה אלוקית, ויתר על כן שעסק הרבה בתורה, הנה הוא "חיי" ועודנו בדרגת "כולם קדושים" לפי ש"בתוכם ה'" – הנשמה האלוקית ועסק התורה שלו.

אבל מחשבה זו טעות עמוקה היא, כי כאשר שרויים בשאל תחתית, הרי התורה אינה פועלת בו, הן אמת שיש בו נשמה ויש בו תורה, אך מה לו ולתורה שלמד, הרי הוא שרוי ומונח בענייני שאל, והתורה אין לה דבר עם עניינים אלו.

וחמור מכך, ישנו ביאור נוסף בתיבות "חיים שאולה" – שהאדם מושך עמו רח"ל את התורה, שהיא ה"חיים" דקדושה, אל תוך השאל!

הידושי סוגיות

עיון ופולפול בסוגיות הפרשה

חילוק הש"ס והספרי באיסור תרומה מן הרעה על היפה

יפלפל בשיטת הש"ס אי תרומה מן הרעה על הרעה שפיר דמי, ויסיק דיש כאן פלוגתא יסודית בין הספרי לש"ס / יוסיף לבאר עפ"ז שיטות הרמב"ן והרמב"ם בזה

התרומה צריכה שתהי' "מן המובחר".

והן אמת שגם להספרי אם אין לו אלא בינונית או רעה, הרי חיוב התרומה חל רק על הפירות שיש לו, וכיצד יביא תרומה יפה כשכל פירותיו בינוניים או רעים, הלא אין לחייבו להשיג לרשותו פירות יפים רק כדי שיוכל לתרום על כל פירותיו מן המובחר; אבל מ"מ תהי' פלוגתא היכא דיש לו מכבר תבואה יפה ותבואה רעה ורוצה לתרום מכל סוג בפני עצמו, מן היפה על היפה ומן הרעה על הרעה, דלשיטת הש"ס אין לאסור, משא"כ לספרי.

והנה בספרי הלשון היא "שלא מן המובחר", דלא כלשון הש"ס "על היפה".

איתא ביבמות פט': "מנין לתורם מן הרעה על היפה שתרומתו תרומה דכתיב (בסוף פרשתנו) ולא תשאו עליו חטא בהרימכם את חלבו ממנו [הא אם לא תרימו מן המובחר תשאו חטא. רש"י], ואם אין קדוש נשיאות חטא למה, מיכן לתורם מן הרעה על היפה שתרומתו תרומה". ובספרי כאן "מנין אתה אומר שאם הפרשתם אותו שלא מן המובחר שאתם בנשיאות עון ת"ל ולא תשאו עליו חטא". ונראה לדייק דפלוגתא יש כאן, דבש"ס נאמר רק איסור לתרום מן הרעה על היפה, ומשמע שאין איסור לתרום מן הרעה כל זמן שהיא תרומה על רעה (וכן בינונית על בינונית); משא"כ בספרי מבואר דהוא דין בתרומה עצמה, ש"עו"ם

וכמובא בתניא (פכ"ד) משל "האוהז בראשו של מלך . . . וטומן פניו" במקום שהוא "מלא צואה", דאדרבא – לוקח הוא עמו את התורה שלמד לתוך המיאוס והשואל שהוא מונח בו.

והדרך לצאת משאול תחתית, היא באמצעות "מתנות כהונה", כאשר יודע האדם שאין ענייניו הגשמיים קדושים מצד עצמם, אף שיש לו נשמה, אלא עליו להקדיש כוחותיו המובחרים ולתת אותם לה'.

וכאשר מתמסר האדם לעבודתו ית', ומייחד הטוב והמובחר לעניני קדושה, יוצא הוא משאול תחתית, ואדרבא מתעלה בעבודת ה' – "תתנשאו", ומתברך בברכותיו של השי"ת האמורות על ידי אהרן ובניו הכהנים.



פנינים

דרוש ואגדה

מצוות המאירות את העולם

וידבר אל קרח גו' בוקר ויודע ה' את אשר לו

(טו, ה)

יש לבאר על דרך החסידות שב"בוקר ויודע ה'" ענה משה וביטל טענתם של קורח ועדתו:

טענת קורח היתה "כי כל העדה כולם קדושים גו' ומדוע תתנשאו על קהל ה'". והיינו, דלמרות שגם קורח ידע גודל מעלת משה רבינו בידיעת התורה והשגות רוחניות, מ"מ טען שאין על משה להתנשאות על "קהל ה'", כי "המעשה הוא העיקר" (אבות פ"א מ"ז), ובנוגע לקיום המצוות במעשה בפועל הרי כל ישראל שווים, ואין חילוק בין אופן קיום מצוה על ידי משה רבינו לאופן קיומה על ידי הפשוט בישראל. ולכן אין מעלותיו הרוחניות של משה רבינו טעם להתנשאות על קהל ה', כי העיקר הוא המעשה, ובוזה שווה הוא לכל ישראל.

ועל זה ענה משה "בוקר ויודע ה'":

ענין המצוות הוא להוסיף אור בעולם, ובשעה שחסרה הכוונה הנכונה בעת קיום המצוות, הרי לא זו בלבד שיכול להיות שהמצוות לא "יאירו" את העולם, אלא מצוות אלו יכולות להגביר את החושך הרוחני בעולם. וכנראה במוחש, שלפעמים אדם מקיים מצוות והמצוות מוסיפות לו גאוה, ועד שאפשר שיקיימו מצוה רק כדי לרמות אנשים, כמובא בתוס' (ד"ה כאלישע – שבת מט, א) על "אותן שעושין מחמת מרד" – "שהיו מניחין תפילין לרמות בני אדם".

וזהו מה שענה משה, שלמרות ש"המעשה הוא העיקר", מ"מ קיום המצוות צריך להיות באופן של "בוקר", שיוסיפו המצוות אור רוחני בעולם, וזה נעשה רק על ידי שמקיים האדם את המצוות עם הכוונה הנכונה. ולכן אין טענת "מדוע תתנשאו" נכונה, כי גם בקיום המצוות

ישנה מעלה עצומה למשה רבינו, שמצד השגותיו הרוחניות, הרי מצוותיו "מאירות" את העולם באופן נעלה מאוד, שלא בערך משאר העם.

(ע"פ לקוטי שיהות ח"ד עמ' 1048 ואילך)

מחשבה טובה הפועלת על השני

ונחשב לכם תרומתכם גו'

(יה, כז)

מכתוב זה למדים דין מיוחד, שידיעת ומחשבת האדם יכולה לפעול על דבר שחוק הימנו. וכמו שכתב הרמב"ם "הפריש תרומה במחשבתו, ולא הוציא בשפתיו כלום, הרי זו תרומה, שנאמר, ונחשב לכם תרומתכם, במחשבה בלבד תהי' תרומה" (הל' תרומות פ"ד הט"ז).

ומזה אפשר ללמוד גודל ערך ידיעת ומחשבת האדם:

הן בצד הלא טוב, עד כמה צריכים להיות זהיר ממחשבה בלתי טובה. כי נוסף על חומר הדבר מצד עצמו הרי זה מזיק גם לעולם סביבו (ראה זכר"ו ז, ח, יז).

ו"מרוכה מדה טובה ממדת פורענות", שמוזה יש ללמוד גודל העילוי והצורך במחשבה טובה, לחשוב בטובת הזולת. כי נוסף על העזרה במעשה בפועל או בדיבור, הרי גם מחשבה מועלת הרבה.

ועל ידי שחושבים רק טוב על זולתו, הרי מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה (קידושין מ, א), והיינו, שהקב"ה יביא שהמחשבה טובה על הזולת תפעל במעשה בפועל, ותגלה בו, מבלי הבט על המצב שבו הוא נמצא, את הטוב שבו, שיבוא לפועל טוב בחיי היום יום בקיום התורה ומצוותי'.

(ע"פ לקוטי שיהות הל"ח עמ' 63 ואילך)